

Viljandis, 27.09.84.

Tervist, Hendrik!

Palun sinult vabandust, et ma pole
sinu kirjalele seni vastanud. Kuid
hakkab mõne paadunud südame-
tunnustis ^{minu} (vaevana ja ma katsumiselle
muidagi enda vähematut rõõtumist
selgitada, õigustada seda ei saa, ega
seda ma ei taotlegi.

Kui sain sinult võruse nija, vist
selles oli mingi ühisustik mõne
dubao kohta, oli minu tervisele alu-
nord halb. Sa ehk ei tea, et ma pean
1935a. saadik kaherõitlust tuberkuloosiga!
ja nagu sellist nijaist näed, pole see
vana visa vaevlane mõnest seni järe
saanud! On alud aegu, kus mul püis
tõsiselt elu ja surma vahel tuli võikuda!

Kuid viitsal on visa hing! Ma arvan, et
sa mõistad minu meelele terve halve-
mise nardade? Kui viits ma pole veel
sul alud, et õigustada palus muutnud,
neid sellisel nardal on tugi halb ja mis
kirjast siis väja tulla saab?

Sinu teine kiri, kus sa teed mulle ettepaneku
kõrvaüksus hakata, leidis mind sulle veetli
paremas alukorras. Kuid mul ei ole enam

curriculum vitae

Otte Mõlts

2

annan jalgratast ja minna uksest ja
ning probleemid lubajastunud nops ei taha
enam pikemaajad jalgrattamatku ette võtta.

Uusidugi oleksin ma sulle pidanud vähemalt
viisakalt ära ütleva, aga ma ei tea praegu
isegi mis ma seda ei teinud. Tõdaran, et
sa andestad vanale klassikoolile kes ju
kumagi pole eriti viisakusiga olma paistnud?

Kui sul veel peaks hursi minna eluloo
vastu olema, katsum ~~lühidalt~~ seda meenu-
tades midagi kirja panema.

Sündisin 31. märtsil 1909a. Pärnunaal
V. Vändra vallas kumarguses „Vändra klassi-
vabrikus“ töölisasulas vabranatöölise perekon-
nas. Isa oli sepp, ema kodune. Sul oli ka
vanem vend Jaan, s. 1903a., surmud 12. 1978a.
USA-s nelja lapse isana.

Minu isa suri praegu rahandusse 1918a.
ja ema jäi kahe lapsega üsnagi kehva olu-
korda, sest mõningad säästid neelas vere
krooni „päjalaua“. Vabrikus ammutas saksa-
sel graubneril oli ka mõis „karolinenhof“.

Põib alla mäletada isegi neid raskeid ja raga-
seid aegu enne kodanliku vabariigi kindlus-
tunnust ning tolleajset majanduslikku olukorda.

Kunalt ja paisteti tuli hakata mõisas põllutööle
kännama. Minul sõnniku- ja heinasevot hoiuse-
ajajana. Talulapsena tead sa isegi selle
töö häid ja halbu külgi.

Kooli läksin samal 1918a. sügisel 3 rehta
nangusel asuvasse Andrusaru 4 kl. vallakooli.
Vastkanahast kavasid pastlad jalas tuli
iga päev seda stabi ^{terdi} rosa ja metsa ning mõne
talude kargamaid vautoida. Koolis polnud
mureid mööblit kui suured pinnad laudad
ja pingid, katlides, klassitahvel ja vana
oreliloss, mille saatel sai igal hommikul

3) Koraale lauldud ja „Heie Isa“ palvet lastud.
Lingua õppisime ülestõusmusest, muid kee-
mõtte palmeid, kirjutasime kriitilise ^{väga} Pa-eua
aegse taktile. Ühted ja muid kaunatuid
sain alles 2-3es klassis. Aga kus sa tead omast
kõigest sellisest nooliselu? Kiiremas õrdis
olime samas klassis ja kirjeldasime mässu
ka Väandra alust lähedal asuvas reitkonna
noolis. Seal elasime intervaadis, sest kodu oli
10 aasta taga. Tallisest nooliselu pole mõtet
kirjeldada, see on sul omal hästi teada.

Minu isa vanem vend oli saanud Pärde
linnakohtu kassiduse ja läinud Petrogradi kus
ajajaksul jätkas meheks saanud. Kui
venemaal bolševikud võimule jäid, ajatuse
oma Tallinna, rahad jäid meil siin maha,
armult ukse mõõdet toodi kaasa.

Kuid kestis aegas ta jälle „haljale aualle“
tõusta ja lubas minde aidata Seimnaris
õppimise ajal. Elasin Tema ^{juures} kogu noolisaia.
Selle eest minu euras juures elas ^(Tema isa) mõni
vanassa; vanamies ei soovinud ju raskend-
5 toalisse korterisse. Põisinolgi võis ju toa-
murgas ära kaunatada! Omu ei hea ja
lahke mees aga praua oli eht tõusik! Kõh,
mii ma siis elasin ja õppisin kuni meid
nõis Seimnarist välja „ellu“ saadeti!

Minul õnnestus n. n. prantika-aastaks saada
1/2 nautu Prantsuse Lytsiumi algkoolis. Kui alg-
kooliõpetajate ühikustis käes oli tuli sõjaväe ^{me} suud-
aega teenima minna. Koorte aja ulin koolis
„Kalevi“ ühikustis jalaväepataljonis. Edasi sain ühes
Heinrik Lühbergiga teenima Sõjaväe ^{me} teenistusse
rahvapäeva Pagan tavalal.
Sõjaväest rabaades olin „ulakaritlane“, sest
õpetajate „laataid“ ei õnnestunud raba saada.

4
Sain Hayin noolivalitsuses ajutiselt õpetaja-ase-
tähtsuse. 1932/33 a. oliin harjastunud õpetajate
asendajana täiel 3 1/2 kuud: Püripere algk. Viimsi
algk. Hannu algk. ja Raiküla lastekodu algkoolis. Seal
oliin koos nooligaand Karl Korseuriga ja asendajate
alfred Rosenbergt, kah mees seutsuurst, naised an-
ta ^{ning} Karmus. Raikülas oliin umbes 2 kuud.

1. okt. 1934. a. Vi jäändunud korraga oma elulugu
kirja panna, jätkan veel veel ja veel ajal.

1932. a. suvi möödus mööda, õpetajate
laatu "rännates. Hayin-, Pärnu- ja Järvamaa
vallad said läbi käidud. Kuud enamasti
olid igal pool "omad" kandidaadid olemas.
Viimane õnnestus mul Järvamaal Kärn vallas
valituse saada 60 kandidaadi seast. Seda muu-
dugi teatud mahhtratsioonide abil. Kärn
vallavõime mahtas veel mõne isa, oli teda
tundnud, mina vallavõimega talu oli seltsi-
veeristust umbes 5 min. Kõrgusel. Tõsis
oli minu enampoolne meeleolu sugulane Tol
ajal Kärn meistris. Käisime selle mehega koos
mõjivõimega vallavõimega järele "võime-
mi" tegemas ja nii läis võime valituse asutade!
Kuid vasa oli võimustada! Väikesed, "võime"!
tõttu Maavalitsus ei kinnitama seda valitust!
Nimelt oli "Õpetajate lihas" kinnituse õnnest
ja valimispäeva vahet 13 päeva, mitte 14 päeva
nagu näidis "seadus". Vallamehed võimustasid
kõrvaldajate peale, nõueldati meid vali-
mised ja saingi ^{ama kandidaadid} koha mis töötasid kuni
1940a. pöördeni.

Ühel päeval helistas Viktor Kuris, mees Kärn
"vallavõime", mulle Viljandist, kus tema oli
noolide inspektorius edutatud, ning pakkus
mulle Kõo valla Kivivere O.R. algk. juhataja
postia. Mõtsin pakkumise rõõmuga vastu, seat
mul kohal oli nergem "unt" elu ja tööd
teha. Ja selgus, et tegin tagasi meelekohta
vahetasin, Kärn ei pidid kaus õpetajat, mees ja naine,
39 mks

1941a. „rahvastevändamise“ ajal pina teekonna ette
5) rätma! Sellise saature eest polema keegi kindlustatud!
Kui meie rahva „päästjad“ tulid, ei sõbrunud ka
minu mõne asjamehe meelst Kõo „kitsede“ õpe-
tajaks! Tuli jälle molida! Sain tuttava Kärst
päril Paride algkooli juhataja soovitusel Teema
kooli õpetajaks. Kuid „päästjad“ vajatsid mulle
antud korterit oma „shrestubeks“ ja neile
tuli ruumi teha!

Mine täditütre mees oli Harjumaa juures
valda endine vallavanem ja muide ka kogu-
peetud taluperemees. Sain selle tütre juures
Härgla algk. juhatajaks. Kui meie vana
järjevõrdselt „vabastati“ võrvallutajate käest,
oli ka minul jälle „mõnen“, sest üks kaas-
õpetaja oli paljun „punasem“ kui mina
ja õgatses kõrgemat kohta! Läksin tagasi
Viljandi maale, tahtsin Kirivere kohta tagasi
sada; Viktor oli misidugi „päästjate“
poolt rümpeloni nohale maha väetud
ja oli misagi Harju- ja Järvamaa piiri lähedal
väikese algkooli juhataja. Selle maha minni oli
vist Risti algk.

Muide, meie rahva „päästjad“ paardusid mind
1941a. suvel Viljandi politsei lossi neldusse!
Kuid õnnens astus minu kasuks samuti
Viljandi v. Risti algk. juhataja Tanne, Gustav.
Kõa aritas mind vist see, et minu ^{üks õnnepoole} poolt
mõeldamatu sõjaväe kolonel ja isa vana
fabrikant. Mõeldamatuks tõus minu
esle, ei saanud ju nende sarnaste meente
lähedane sugulane „punane“ alla!
Siiski tuli ka Viljandi vanglaga tutvuda
enne kui 10 päeva pärast koju lasti. Kodu
oli aga „päästjate“ poolt päris puhtaus
35 mla

6 tehtud. Kui „sõjalahynde“ kohta tuli aru anda
nõrges mõnu aruandest üle 2000 Eesti krooni!
Täie vastavalt ei saanud ma seda „punaste“
arvude panna vaid nimetasin õigeid „maandõire“
kui see astas kaasa minu lahkumisele selle
alla teenistusest.

PEDAGOGIKA
ARHIIVIMUSEUM
FOND K37526-7

Kirineer koht oli juba täidatud ja mind
määrati Saare-Jaani Keskseadl' direktoriks.
See koht mulle õnne ei toonud. Haigestu-
sin raskekujulisse napsupõletikku, mida
see tähendab 1935 a. saadik tuberkuloosi
põdevale viimisele, peaaegu Sulle arusaadav
olema. Muide, kodanikul ajal pidin end
salaja ravima, haiguse avalikuks tulekul
alusin nohe vallandatud ~~sest~~ sanatooriumis
ravits püüdnud mul raha.

Suisesi rabeleson sellist raskest haigusest
sluga välja; sain Toagepera sanatooriumis
ravi ja värsin pedagoogilisel tiol edasi
alla. Kuna mul paljud vastavad haridust,
palusin end S. Jaanist vabastada, Tervis
palus seal vastu võtta mind. Määrati Saare-
peedi 7 kl. kooli direktoriks. Seal töötasin
nõrgu 14 aastat, viist 4 direktorina.
1960 a. 1. sept. lahkusin lõpuksult õpetaja
ametist värgateemitud aastate pensionile. See
moodustas 40% viimase tööaaste keskmisest
kuupalgast. Tüü „sõber“ haridusasakommas
ja ^{direktor} hoolitses selle eest, et viimasel aastal olus
mul aruult algklasside tunnid ja nii
nõrgines pension umbes 25%bl. kuus. See
„sõber“ õlmar kalvus „sõritas“ mulle mitsevat
kohta. Mitsaralvies ma ei hakanud vaid lõpetin

6) Miilitraasak. jünus asuame valveteenistuse jaosk.
valvuriks. Varsti edutati brigadiriks ja nii ma siis
hakkasin õigsti valvareid kontrollima ja valve-
graafikuid korstama. 1967a. lõpusin valveteenis-
tusest raskendatuna kuna pensioni aeg hakkas lähemas
ja oli vaja suurema palgaga loota. Kõrva teroistega ei
saanud tootvale tööle minna, et oleks pensioni
välja teenida. Lõpsin Võlgandi MKK-i vanemkaadri-
inspektoriks. Sealt lõpsin 31.03.1969.a. pensionile 59,62.
1. juulist 1969 lõpsin Jämejala Rahakirjanduse Psühh-
neuroloogia haiglaris sanitariks, 75 vbl. kuus ja
21 vbl. eest päevane "lohi". Seal töötasin üle
5 aasta; siis tundsin, et sealne tööandmine muu-
tub nii rõhuvaks ning hakkab juba enda
vaimsele elule negatiivset mõju avaldama.
Väikese pensionile oli lisa vaja ja lõpsin
Võlgandi Tööstusliku praakeriks, 95 vbl. kuus
seal töötasin üle aasta, kuid seal tuli
töötada suure ~~riisk~~ põrgulikus müras.
Skoalimate rõvaplappidest hakkasin kartma
oma närvade pärast ja tulin sealt ära. Kõik
mõned kuni kodus, siis rutsuti jälle
valveteenistusse valvuriks. Olin Kõnnuvalvur.
Automaajandi väravas - uus äi valvur, 2-3 vabal.
Automaajandis taheti ka päevane väravavalvet.
Võtsin valveteenistusest end lahti ja hakkasin
Automaajandis töölise nime all valvuriks, 80 vbl.
Olen 5 päeva nädalas a. 84. Tõha pale peaga
mudagi, registreerida päevas paar kümme
autot ja see on kõik. Lõpsin soovitud, nii,
et maagmone hakkas juba kannatama.
Sa imestad võib alla, et enesidusega
tunnen nii "alla närb". Kuid samame armet
on mõni meelst praegusel närvilisel ajal võtke
Dareu, pole sul raskustest syy, pähesaamist?
35 vbl.

Sabasin sulle veel lühidalt kirjutada, aga
sattusin haigen!

Küüd mõnu perekonnast: abiellusin 1943 a.
25. sept. talutütrega, elukutselt oli ta monteerimis-
Oliin siis stargla algusoli juhataja. 1944 a. sündis
meie tütar ja 1951 poeg. Mõlemad lapsed on
nõrgharidusega, tütar ^{sai} mehaanikakorvatuise sp. diplomid
kütusega. Kuid ei töita sel alal, juba praegu
10 a. töötas väljandis autobaasis. Õpetaja amet
riinus liialt vähe ja noore õpetaja palga oli ju
sama suur kui mõnu valvuripalga praegu!

Poeg lõpetas SPA maaparasanduse osak. rusener
melioraatorina, kuid ei töota ka sel alal, on
Väljandis KKR-13 vanimuseos-geodeet. Naine
oli 30 aastat Saarepeedi sõjajsk. juhataja ja
jõi noorusus alles 1983 a, pension 104 — al.
1960 a. astusine väljandis väikese suure
perundiga maja. Poeg elab ka Véljandis
noor. võttris mis on mõnu mõnel ja jätab
muidugi temale piiale mõnu summa. Tütar
mõnel on maja. Poeg on abielus, tütar vana-
püga. Vanarva sersuses ma veel ei ole.

Lõpetan aua lori ja palun veel word
andus, et sulle varem ei kirjutanud.

Palju tervist sulle ja perele!

25. vda

Otto

(von der Goltz-paša, vana
Lüüze postist antud tütel)

Tallinna Õpetajate Seminari
viimase (ix) lennu lõpetanu Otto Kolts'i
elutee skeem
seminari lõpetamisele järgnenud ajast.

Koostanud tema koolirend Henrik Hasamaa
Otto Kolts'i curriculum vitae käsikirjast.

1930-1931 Tallinna Prantsuse Lütsemis
21 aastaseana õpetaja, poole kohaga
1. IX 1930 — 31. VIII 1931
Lahkus ametist
sõjaväe sundaja
teenimiseks

1932-1933 Harju Koolivalitsuses (Tallin-
nas) 3 kuni Riisipere-,
Viimsi-, Harku algkoolis ja
Raiküla lastekodus — hai-
gestunud õpetaja asendajaks.
Harju-, Pärnu- ja
Järvamaa valdades
õpetajate valimistel
käinud — kandi-
daatide massiliseuse
tõttu — ilma eduta.

1933-1940. aas- Järvamaal Kärvi algkooli
ta 21. juuni revolüt-
sioonini. õpetaja 1. IX 1933-31. VIII 1940
Kärvisse saanud voli-
tuks Kärvi vallavanema
abil, kes omal ajal
Vändras elades tund-
nud seal Otto Kolts'i isa.

1940. aastal 21. juuni
nisti kuni 1942. aastal
Saksa sõjaväe tulekuni
30 aastaseana. Viljandimaal Kõo
vallas Kirivere 6-kl
algkooli juhataja.
1. IX 1940 — 31. VIII 1942
1940. a. 21. juuni revolutsioo-
ni järel Viljandisse
koolide inspektoriks
edutatud koolirenda
Viktor Kuriks'i kutsel
läinud Viljandimaale
Kõo valda Kirivere
6-kl. algkooli juhatajaks.

1935. aastal haigestus kopou-
tuberkuloosi mis jäi oma
taaspuhkemisega ohtlikuks
aastakümneteks.

Oma curriculum vitae lk. 4-5 Otto Kolts meenutab (27. IX 84)
et 1941. a. 21. juuni revolutsiooni järel uus, kommunistide
valitsus saatis Kärvi koolist meesõpetaja ja naisõpetaja
Siberisse ning hindab, et kuna — "sellise saatuse
est polnud keegi kindlustatud" — õnnelikuks
~~ärast~~ Kärvi ärapääsemiseks, Viljandimaale Kõo
valda Kirivere 6-kl. algkooli juhatajaks saamist.

Oma curriculum vitae lk. 5 Otto Kolts meenutab (27. IX 1984)
et Saksa sõjaväe saabumise järel "meie rahva
"päästjad" panid mind 1941. a. juulis Viljandi politsei-
lossi keldrisse." Pärast ülekuulamist ja 10 päeva
arreteeritud olemist ta vabanes ja lahkus Viljan-
dimaalt: "Lahkusin omal soovil 1942. a. riigisel
Paidesse, sest kohapealsed sakslaste sabarakud
poleks mind rahule jätanud."

1942-1943 Paide algkooli õpetaja
1. IX 1942 - 31. VIII 1943.
Saanud selle koha Paide alg-
kooli juhataja abil, kellega oli
tutvunud Kärus õpetajaks
olemise ajal.
Lahkus Paidest sõjaeelsel
korterite muudusel.

1942-1945 Harjumaaal Juuru
34 aastaseana vallas Märjla
algkooli juhataja.
1. IX 1943 - 31. VIII 1945
Saanud selle koha Juuru
endise vallavanema abil
(kes oli Otto Kolt's'i tädi-
tütre mees, tubli talupere-
mees, lugupeetav mees)

1945-1946 Suure-Jaani keskkooli
direktor.
1. VIII 1945 - VIII 1946
Lahkunud sealt kopsupõ-
letiku ja kopsutuberku-
loosi põhjusel.

1946-1960 Viljandi rajoonis
30-40 aastaseana Saarepeedi 7-kl kooli
direktor 1. IX 1946 - 31. VIII 1950
õpetaja 1. IX 1950 - 1. IX 1960
Elatise teenimiseks astunud
Viljandi Miilitra osakonna
juures armasse valveteenis-
tuse jaaskonnas valvuriks
ja saanud seal brigadiriks
ja inspektoriks.
20. IX 1960 - 16. VII 1967

1960-1967 Pensionil, õpetajana
50 aastaseana väljateenitud aastate
järele.
Pensioni suurus kuus
Rbl. 25.-
Suurema pensioni välja-
teenimiseks lahkunud
Miilitra valveteenistusest.
Viljandi MEK van. kaadri-
inspektoriks

1967-1969 Viljandi MEK van. kaadri-
60 aastaseana riinspektor.
Saavutanud pensioni Rbl. 59,62

1943.a. 25. IX abiellus talutütrega,
kes elukutselt kontrollassistent.
1944.a. juunis sündis tütar.
1944.a. Punaarmee saabumisele
järgnenud ajal olnud sunnitud
Märjlast lahkuma, sellepärast
et üks kaasõpetaja hinnanud ennast
suuremaks „punaaste“ pooldajaks kui
senine koolijuhataja Otto Kolt, ja soo-
vinud ise tema asemele sellele kohale.

1951.a. sündis poeg.
Abikaasa on olnud Saarepeedi Side-
jaaskonna juhataja 1953-1983.a.,
alates 1983. aastast pensionil, ta
pensioni suurus on Rbl. 104.-
1960.a. osteti Viljandis suure
krundiga maja tütre nimele.

1967.a. tütar lõpetas TRÜ cum laude
kehalise kasvatuse õpetaja diplomiga.
Viimased 10 aastat ei töötanud erialal
(kus palu ei elata), vaid Viljandi
Autobaasis - Vallaline.

- 1969-1975
65aastasena
- Jämejala Vabariik-
liku Psühhoneu-
roloogia haigla
sanitar.
1. VII 1969 - 31. III 1975
Kunyak Rbl. 75.-
- 1975 - 1976
- Viljandi Tuletikuva-
rikus praaker.
- Kunyak Rbl. 95.-
- 1976 - 1978
- Viljandi Militaars
valveteenistuse jorok.
kontrolör.
15. X 1976 - 31. VII 1978
1. VIII 1978 - praegu-
seni (1984)
75aastasena
- Viljandi Kommunal-
kombinaadi tööline-
valvur.
- Kunyak Rbl. 80.-
- Lahkus sanitaritööst
haigete hulgas veibimi-
selt saadud masenduse
mõjul.
1974. a. järg lõpetas EPA maapa-
randuse osakonna insener-melio-
rectori diplomiga. Si töötas erialal
vaid Viljandis KEK-is van. insener
geodeedina. Abielus.
- Lahkunud Tuletikuva-
rikust kuulmisele ohtliku müra
tõttu.